

Sabima kartleggingsnotat 30, 2024

Kartlegging av sopp og enkelte andre arter i Langekil og Lerdalen, Hvaler kommune og Bjørnevågen og Nes herregård, Fredrikstad kommune 2024. Foreløpig notat.

Av Hermod Karlsen og Øyvind Weholt

Fra den gamle parken ved Nes herregård, Torsnes, Fredrikstad. Foto: Kari Ekeberg Nilsen.

Kartlegging av sopp og enkelte andre arter i Langekil og Lerdalen, Hvaler kommune og Bjørnevågen og Nes, Fredrikstad kommune 2024. Foreløpig notat.

Kartleggingsgruppa i Fredrikstad og Sarpsborg sopp- og nyttevekstforening har i år kartlagt sopp i fire områder, to på Hvaler og to i Fredrikstad. En del planter og noen fugler er også registrert. 64 soppsfunn er sekvensert og det har resultert i tre nye arter for landet, trolig et par nye arter for vitenskapen og flere arter som er sjeldne eller lite undersøkt her i landet. Vi har også funn av arter som er under utredning, men ennå ikke er beskrevet.

Emneord: Storsopper, kartlegging, gensekvensering, edelløvskog, eikelunder, barskog, Langekil, Lerdalen, naturreservat, Vesterøy, Hvaler, Bjørnevågen, Kråkerøy, Nes herregård, Torsnes, Fredrikstad.

I 2024 har vi fortsatt kartleggingen av Langekil og Lerdalen naturreservat på Vesterøy, Hvaler og Bjørnevågen på Kråkerøy, Fredrikstad. De to områdene på Asmaløy, Hvaler, nemlig Gravningen naturreservat og Listranda, har vi avsluttet. I stedet har vi startet i et nytt område ved Nes herregård i Torsnes, Fredrikstad.

Vi har totalt hatt 17 turer i år og så langt registrert 612 funn av sopp på Artsobservasjoner.no. I tillegg er det flere planter og noen fugler.

Det har til sammen blitt 6 rødlistearter og mange sjeldne arter.

Vi har sendt 64 kollekter til sekvensering. Det mangler fortsatt svar på ca. 30. Det vil derfor bli flere arter enn det som står i tabellen, sikkert også noen sjeldne.

11 personer har deltatt på én eller flere turer i år.:

ACK: Aleksander Castro Karlsen

EM: Egil Michaelsen

EWH: Even W. Hanssen

GB: Gunvor Bollingmo

GO: Gerd Olsen

HK: Hermod Karlsen

ILW: Inger Lise Walter

KEN: Kari Ekeberg Nilsen

MP: Morten Pettersen

RB: Reidun Braathen

ØW: Øyvind Weholt

Tabell 1: Datoer for kartlegging, deltakere og registrerte sopparter/funn i 2024.

Dato	Deltakere	Antall arter/registreringer av sopp				
		Langekil	Lerdalen	Bjørnevågen	Nes	
22. april	ØW, KEN, ILW, GO	5/5				
16. juni	ØW, ILW				1/1	
24. juni	ØW, KEN, ILW	12/12		8/8		
1. august	ØW, KEN, ILW, GB, MP				24/26	
13. august	KEN, ILW, GO	42/43				
20. august	ØW, OG, ILW	45/49				
27. august	ØW			55/57		
13. september	ØW, KEN, ILW	103/122				
16. september	ØW			9/9		
17. september	ØW, KEN, ILW, HK, GO, EWH, RB, EM				82/103	
25. september	ØW, KEN, ILW, HK, EM		41/44			
26. september	ØW		4/4			
1. oktober	ØW, KEN, ILW, HK, MP, ACK			50/56		
4. oktober	ØW				6/6	
14. oktober	ØW, KEN, ILW, HK, GB	29/30				
23. oktober	ØW				5/5	
8. november	ØW, KEN, ILW, HK, GO	27/32				
Hele året	Arter/funn	Ca. 330/612	190/293	45/48	98/130	98/141
	Rødlistet	6	1	1	3	1
	Ant. turer	17	7	2	4	5

Kartleggingsområdene

Langekil, Vesterøy, Hvaler

Den nordre delen preges av en kalkrik edelløvkog med mye lind, hassel, sommereik, ask, litt bjørk, osp og noen få gran- og furutrær. Langs bekken er det svartor. Trærne er store, men det er sparsomt med dødved. De fleste trærne som er veltet får nå ligge.

Den søndre halvdelene består av blåbærskog, dominert av gran og furu, med noe bjørk og osp, pluss svartor langs bekken.

Det er skrinne granittkoller midt i den søndre delen og langs øst- og vestsiden av hele området.

Med årets innsats har vi kartlagt her i 7 år på rad. Som i tidligere år, har vi funnet mange nye arter for området, flere sjeldne og noen nye for Norge.

Arter av spesiell interesse som er funnet på Langekil i 2024 er:

Dysterriske *Lactarius luridus* **NT**, lundkamfluesopp *Amanita simulans* (fire funn i Artskart), *Pseudosperma melliolens* (ny for Norge), *Inosperma geraniodorum*2 (en kjent, men foreløpig ubeskrevet art som står nær *I. geraniodorum*), *Cortinarius fuscodiscus* (ett funn i Artskart), *Crepidotus stenocystis* (fire funn i Artskart), *Inocybe athenana* med tre funn i år (fem funn fra før i Artskart, derav to fra Langekil og tre fra Bamble).

Det er også i år en del uavklarte slørsopper (Telamonia). 33 funn fra Langekil er sendt til sekvensering, og vi avventer resultater fra sekvensering av flere av disse.

Fig. 1. *Pseudosperma melliolens* fra Langekil 20. august. Ny for Norge. Foto: Øyvind Weholt.

Fig. 2. *Inosperma geraniodorum* fra Langekil 13. september. Foto: Øyvind Weholt.

Fig. 3. Lundkamfluesopp *Amanita simulans* fra Langekil. Foto: Øyvind Weholt.

Lerdalen naturreservat

Opprettet 1991. En eldre granskog i sprekkedaler mellom fattige granittkoller med glissen kystfuruskog. Særlig i den nordre delen er det en del dødved.

Det har vært kun to turer til Lerdalen i 2024. Det ble funnet en rødlisteart: Sjokoladekjuke *Steccherinum collabens* **VU**. Første funn ved kysten av Østfold. Ellers i fylket rapportert fra Prestebakke i Halden, Tjøstøl naturreservat i Aremark og fire områder i Indre Østfold.

En interessant erfaring er et funn av blek ruterørsopp *Xerocomellus porosporus* i granskog. Denne er i litteraturen oppgitt som en løvskogsart, spesielt med eik. Seks funn fra Lerdalen er sekvensert. Ett av disse ble bestemt til *Cortinarius nigrocupidatus* (ni funn i Artskart).

Fig. 4 og 5: Sjokoladekjuke *Steccherinum collabens* VU fra Lerdalen 25. september.

Foto: Hermod Karlsen.

Fig. 6. *Cortinarius nigroscupidatus* fra Lerdalen. Foto: Øyvind Weholt.

Bjørnevågen

Kartleggingsområdet er todelt: I nord utgjøres det av en fredet, rik sørvendt edelløvsskog med sommerekik, hassel og ask, noen av dem er store, gamle og hule. Mye blåveis indikerer kalk.

I den søndre delen er det barskog, delvis med kalk, pluss granittkoller med lyngfurskog.

Vi fant tre rødlistearter: Gullrørsopp *Aureoboletus gentilis* **EN**, safranslørsopp *Cortinarius olearioides* **VU** og hvit småfingersopp *Ramariopsis kunzei* **NT**.

Andre interessante funn er *Inocybe tiliae* (ingen funn registrert på Artskart, men Øyvind Weholt har ett uregistrert funn fra Fredrikstad i 2012), *Russula melitodes* (åtte registreringer i Artskart), sølvsliresopp *Volvariella murinella*, kjempesjampinjong *Agaricus crocodylinus* og *Inocybe obscuroides*.

Det er funnet flere slørsopper i Telamonia som er uavklart, og sekvensene tyder på at noen av disse er ubeskrevne arter. Vi venter fortsatt på avklaring og flere resultater fra sekvensering. Ni funn er sekvensert.

Fig. 7 og 8: *Inocybe tiliae* fra Bjørnevågen 27. august. Foto: Øyvind Weholt.

Fig. 9: Gullrørsopp *Aureoboletus gentilis* fra Bjørnevågen 27. august. Foto: Øyvind Weholt.

Fig. 10: Søvlsliresopp *Volvariella murinella* fra Bjørnevågen 1. oktober. Foto: Øyvind Weholt.

Fig. 11: *Inocybe obscuroides* fra Bjørnevågen 16. september. Foto: Øyvind Weholt.

Nes herregård

I området ved Nes herregård er det jordbrukslandskap med store åkre. På grunnlendt mark er det flere eikelunder med hassel og stedvis store mengder liljekonvall. Noen av dem er granittkoller med lyngfurskog på toppene. Her er også blåbærskog med gran, bjørk og osp. Rett vest for gården var det tidligere en park og vollgravaktige kanaler er her fortsatt. Det er også mye parkrapp her, sådd for mange år siden.

Det er sendt 16 prøver til sekvensering. Venter på avklaring av flere av disse. bl.a noen slørsopper *Cortinarius* og sjampinjonger *Agaricus*.

Interessante funn er rød eikekremle *Russula pseudointegra* **NT**, *Inosperma chlorochroum* (ikke tidligere funnet i Norge), *Cortinarius auroripes* (ingen tidligere funn registrert i Norge), eikesumpslørsopp *Cortinarius lacustris* (registrert ett funn i Artskart fra Bankerød, Hvaler i 2021), *Inocybe lanatopurpurea* (tre funn registrert i Artskart) og Iriskremle *Russula ionochlora*. Sistnevnte har kun tre funn fra Østfold i Artskart. Vi venter fortsatt på resultatet av flere sekvenser.

Fig. 12: *Cortinarius auroripes* fra Nes 18. september. Ny for Norge. Foto: Øyvind Weholt.

Fig. 13: Eikesumpslørsopp *Cortinarius lacustris* fra Nes 18. september Foto Øyvind Weholt.

Fig. 14 og 15: *Inocybe lanatopurpurea* fra Nes 18.september. Foto: Øyvind Weholt.

Fig. 16: *Inosperma chlorochroum* fra Nes 18. september. Ny for Norge. Foto Øyvind Weholt.